

ACTUALISATIE KERNDOELEN MODERNE VREEMDE TALEN

Communicatiever, inhoudelijker en met meer onderlinge samenhang

In een maatschappij waarin mensen (digitaal) toegang hebben tot de verste uithoeken van de planeet, is talenkennis absoluut een pre. Bovendien is kennis van meerdere talen een goede voorbereiding om actief mee te doen in de maatschappij. De kerndoelen moderne vreemde talen zijn bedoeld om richting te geven aan het talenonderwijs. Een kerndoelenteam werkt momenteel aan de actualisatie van deze kerndoelen: ‘In de actuele conceptkerndoelen beschrijven we wat leerlingen moeten kennen, kunnen en ervaren binnen het taalonderwijs. Dat geeft de leraar concrete handvatten.’

De huidige kerndoelen voor de moderne vreemde talen stammen uit 2006 en zijn inmiddels verouderd. Daarom kreeg SLO in 2023 van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de opdracht om samen met het onderwijsveld de kerndoelen van onder meer de moderne vreemde talen te actualiseren. Het idee: actuele en concrete kerndoelen dragen bij aan gelijke kansen voor leerlingen en aan een goede doorstroom naar het ver-

volgonderwijs. Een kerndoelenteam met leraren, vakexperts, curriculumexperts en een procesregisseur ging in september 2023 met de opdracht aan de slag. Ook is een advieskring met vertegenwoordigers uit het onderwijsveld bij het actualisatieproces betrokken, waaronder de vakvereniging Levende Talen. Het kerndoelenteam stelt op drie momenten adviesvragen aan de advieskring, waarop de advieskringleden hun achterbannen raadplegen. Ook geven ze feedback op de tussenproducten en de conceptkerndoelen, waarmee het kerndoelenteam verder kan.

Verouderd

Het startpunt voor de actualisatie is de startnotitie, met daarin de belangrijkste maatschappelijke en curriculaire ontwikkelingen binnen het leergebied. Deze startnotitie is samen met belangrijke partijen in het onderwijsveld geschreven. Vervolgens is het team aan de slag gegaan met het schrijven van een karakteristiek, met daarin een omschrijving van de kern van het leergebied, de opbouw van primair onderwijs (po) naar voortgezet onderwijs (vo) en de samenhang met andere vakken. Ook kwam er een overzicht van de onderwerpen die in de conceptkerndoelen aan bod gaan komen.

Machteld Moonen is een van de twee curriculumexperts in het kerndoelenteam: ‘De huidige kerndoelen Engels

voor het po zijn zeer globaal geformuleerd. Er zijn grote verschillen tussen scholen, zowel in aanbod als in uitstroomniveau. Daarnaast is er voor de onderbouw van het vo ook alleen een set kerndoelen voor het Engels beschikbaar. Dat doet geen recht aan de andere moderne vreemde talen binnen het wettelijk kader: Frans, Duits, Spaans en Italiaans, of zelfs Arabisch, Chinees, Russisch en Turks, dat op sommige scholen wordt aangeboden. Bovendien geven de huidige kerndoelen Engels geen indicatie van het verwachte beheersingsniveau binnen de verschillende schooltypes. In de conceptkerndoelen koppelen we de kerndoelen die een beheersingscomponent hebben, aan het ERK. Zo wordt duidelijker wat er van leerlingen en scholen verwacht wordt.’

Samenhang

Collega-curriculumexpert Loes Groen is blij met de stappen die genomen worden: ‘De conceptkerndoelen worden inhoudelijker en concreter. Ze zullen naast de beheersingsniveaus in het domein taalvaardigheid, meer inhoudelijke samenhang bieden en alle vaardigheden integreren die je nodig hebt om in een vreemde taal te communiceren.’

Om dat te bereiken worden naast taalvaardigheid ook de domeinen taalbewustzijn en cultuurbewustzijn aan de conceptkerndoelen toegevoegd. Groen:

(v.l.n.r.) Helen de Lange, Machteld Moonen en Mireille Hassemer van het kerndoelenteam moderne vreemde talen. Foto: Herbert Wiggerman

‘De verwachting is dat leerlingen zich bijvoorbeeld bewust worden van hun eigen meertaligheid en hoe ze hun taalleerproces kunnen bevorderen. Door kennis te maken met andere culturen leren leerlingen bovendien nadenken over en reflecteren op hun eigen cultuur en wie ze zelf zijn.’

Concrete voorbeelden

Hoe gaat de actualisatie nu concreet in zijn werk? ‘We houden constant in ons achterhoofd wat onze doelstellingen zijn’, zegt Miriam Spierings, procesregisseur van het kerndoelenteam. ‘De karakteristiek, de conceptkerndoelen en hun uitwerking gaan straks deel uitmaken van de wet waaraan het po, de onderbouw van het vo en het (voortgezet) speciaal onderwijs zich moeten houden. Onze opdracht is om doelen te formuleren op het gebied van beheersing, aanbod en ervaringen. Dus: wat moeten leerlingen kennen, kunnen en ervaren binnen het taalonderwijs? Daarom voe-

gen we aan elk kerndoel ook een nadere uitwerking toe voor de praktische invulling van de conceptkerndoelen door de leraren. Dat komt onder een extra kopje: ‘Het gaat hierbij om...’. Deze uitwerking krijgt ook een wettelijke status. Verder geven we voorbeelden: ‘Te denken valt aan...’ – suggesties die zijn bedoeld om leraren handvatten te geven voor in de klas. Hiermee zijn de kerndoelen een instrument voor de curriculumontwikkeling op scholen.’

Regelmatig overlegt het kerndoelenteam met de vakverenigingscommissie (vvc) moderne vreemde talen, de groep die zich over de actualisatie van de examenprogramma’s buigt. Spierings: ‘De conceptkerndoelen die wij per taal maken overstijgen de verschillende schoolsoorten, terwijl de eindtermen gelden per schooltype. Dan is afstemming belangrijk. De architectuur met de drie domeinen is wel gelijk aan die van de vvc. Dat helpt bij het creëren van een doorlopende leerlijn.’

Er is ook een vakvernieuwingscommissie moderne vreemde talen bezig met de actualisatie van de examenprogramma’s. Zij leveren dit jaar de conceptexamenprogramma’s op. Volg het proces en meld je aan voor de automatische updates via <vllt.nl/mvt>.

Uitdaging

Het kerndoelenteam moderne vreemde talen presenteert de conceptkerndoelen na de zomer. Spierings is ervan overtuigd dat het team ze binnen de gestelde tijd oplevert: ‘We hebben een club hardwerkende mensen met diverse achtergronden. Iedereen is een expert op zijn of haar gebied, en ze willen meters maken.’ De sfeer binnen het team is positief en realistisch, zegt curriculumexpert Groen: ‘Allemaal willen we conceptkerndoelen creëren waar elke leerling iets aan heeft. De groep leerlingen die moderne vreemde talen leren is zo divers – van po en praktijkonderwijs tot gymnasium, en vanuit diverse culturele achtergronden –, de conceptkerndoelen moeten bij hen allemaal aansluiten.’ Spierings: ‘Dat is een uitdaging, maar het team is zeer gemotiveerd om dit doel te bereiken.’ ■

Melinda Braaksma

Op de hoogte blijven? Meld je aan voor de automatische updates via <vllt.nl/kern-mvt>.